

ISSN 0353-295X (Tisak) 1849-0344 (Online)
 Radovi - Zavod za hrvatsku povijest
 Vol. 51, br. 2, Zagreb 2019

UDK 94(497.5)“1556“(091)
 Pregledni rad
 Primljeno: 22. 10. 2019.
 Prihvaćeno: 22. 10. 2019.
 DOI: 10.17234/RadoviZHP.51.13

Popis isplata vojsci u Hrvatskoj i Slavonskoj krajini u listopadu i studenome 1556, prema dvama registrima: prilog istraživanju rane faze vojnokrajiške povijesti

Rad donosi popise isplata vojsci u Hrvatskoj i Slavonskoj krajini u listopadu i studenome 1556. godine, transkript izvora te tablicu koja sistematizira u njima navedene podatke. Popraćen je i kratkom uvodnom studijom. U njoj su navedene osnovne informacije o projektu, ishodišnom dokumentu i postojećoj literaturi o temi rane vojnokrajiške povijesti. Studija također donosi kratku analizu struktura vlasti, etničke slike i društvene mobilnosti na Krajini te brojnosti, prostornog razmještaja i opskrbljenosti krajiških utvrda 1556. godine.

O projektu

Akademске godine 2018./2019. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, u sklopu kolegija „Uvod u istraživački rad. Obrada i vizualizacija demografskih izvora za hrvatsku ranonovovjekovnu povijest“¹, provedeno je istraživanje koje se uglavnom temeljilo na izvorima iz Štajerskog zemaljskog arhiva u Grazu (*Steiermärkisches Landesarchiv*).² Navedeni izvori sadrže popise isplata vojnicima u Hrvatskoj i Slavonskoj krajini u listopadu i prosincu 1556. godine. Popisi su primarno služili za dokumentiranje isplate plaća pojedinim zapovjednicima i njihovim postrojbama ili nekim drugim krajiškim službenicima poput poštara i špijuna. Međutim, iz ovih se popisa mogu saznati i mnogobrojne druge informacije o funkcioniranju Vojne krajine, primjerice, imena utvrda i njihovih zapovjednika (uključujući i broj vojnika koji je u njima služio), titule pojedinih zapovjednika,

¹ Studenti uključeni u rad izbornog kolegija: Petar Hegedić, Monika Hrvoić, Marta Jurković, Leo Levanić, Rebeka Meglič, Nikola Ostojčić, Vanessa Rendić, Karlo Rukavina, Filip Šimunjak, Melani Škrobar, Vinko Udiljak, Teodora-Katarina Valjetić i Antonio Vukelja. Mentorica: prof. dr. Nataša Štefanec.

² Graz, Steiermärkisches Landesarchiv (dalje: StLA), Laa. A. Antiquum XIV, Sch. 22, 1556/4, 1556-X, sd. – 1556-XI-sd, *Particular Verzeichnuß, auf die zwai Monet October vnd Nouember wie hier In begriffen, Im 1556isten*; Isto, 1556-X-29 Warasdin. Spisi nisu numerirani. Koristi se numeracija prepisivača.

popis dodatnih troškova za posebne usluge, vrste postrojbi (konjica, haramije) ili službenika (poštari, puškari), sjedišta poštarskih postaja i imena članova štaba.

Prvi cilj bila je sistematizacija podataka temeljenih na popisima isplata vojnicima u Hrvatskoj i Slavanskoj krajini u listopadu i prosincu 1556. U tu svrhu svi važni podaci koji se mogu iščitati iz krajiškog popisa uvršteni su u tablicu. To su imena i prezimena pripadnika štaba, poštara, zapovjednika konjice, vojvoda i ostalih krajiških službenika, brojevi vojnika pod određenim zapovjednikom i sveukupne plaće tih postrojbi ili službenika. Drugi cilj bilo je pronalaženje biografskih podataka za što veći broj osoba iz popisa i eventualno njihovih obitelji. Treći je cilj bila detaljna analiza prikupljenih podataka, a četvrti izrada karata Hrvatske i Slavanske krajine na temelju obrađenih podataka.

S pomoću karata pokušali smo zornije predočiti dubinu i širinu krajiškog prostora, a analizom gustoće rasporeda utvrda utvrditi koje su prostore krajiški zapovjednici smatrali važnima i/ili rizičnima. Nadalje, topografska podloga i hidrografska mreža otkrivaju kako su i u kojoj mjeri prirodne prepreke utjecale na razvoj krajiškog prostora. Zbog nedostatka osmanskih izvora za obrađenu godinu (1556), nije bilo moguće rekonstruirati raspored osmanskih utvrda, kao za neka kasnija razdoblja. Spomenuti pristup i izrađene karte omogućuju reinterpretaciju graničnosti krajiškog prostora, kao i dekonstrukciju pojmova granica i omeđenosti u njihovu današnjem, linearnom smislu.

Konačno, peti cilj bio je izraditi internetsku stranicu koja bi široj (i znanstvenoj) javnosti sažeto predstavila sve spoznaje do kojih se istraživanjem došlo. Na njezinoj realizaciji trenutno radi šestero studenata povijesti (i srodnih znanosti),³ a osim pregledavanja interaktivnih karata, posjetitelji mogu pročitati i mnoštvo eseja koji se bave širokim spektrom vojnokrajiških tema (razvojem Vojne krajine, utvrdama, načinima ratovanja, krajiškom poštom, zapovjednicima i načinima napredovanja kroz zapovjedne strukture i sl). Rezultati istraživanja redovito se ažuriraju na internetskim stranicama projekta „Bulwark of Europe“.⁴

O ishodišnom dokumentu

Članak analizira *Kriegsstaat*, vojni proračun ili registar iz 1556. godine. Vojni su proračuni dokumenti koje je periodično sastavljala vojnokrajiška administracija. Riječ je o popisu broja i rodova vojske, njihove plaće, opreme i generalnog financijskog stanja u Vojnoj krajini. Spomenuti proračuni čuvaju se u arhivima u Beču, Grazu, Ljubljani, Budimpešti i Zagrebu. Spis koji analiziramo pohranjen je u Štajerskom zemaljskom arhivu u Grazu (*Steiermärkisches Landesarchiv*). Proračun iz 1556. jedan je od zasad najranijih pronađenih cjelovitih vojnih proračuna.

³ Petar Hegedić, Marta Jurković, Leo Levanić, Nikola Ostojčić, Karlo Rukavina i Filip Šimunjak.

⁴ <https://vojnakrajina.ffzg.unizg.hr/o-krajini/>

Radoslav Lopašić objavio je segmente sličnog popisa iz 1555. godine, a objavljeni su i sistematizirani podaci iz proračuna iz 1559. godine, stoga objavljivanje i analiza ovog proračuna upotpunjava prazninu i čini lakšim analizu protostatističke građe koja je često nedosljedna i nepotpuna.⁵ U planu je i objavljivanje potpunog popisa iz 1555. godine koji se čuva u Grazu.

Za godinu 1556. pronađena su dva dokumenta: popis isplata u Hrvatskoj i Slavanskoj krajini za razdoblje između listopada i prosinca, koji sadrži 28 stranica, te kraći regist koji sadrži popis konjanika i pješaka u Slavanskoj krajini u studenom iste godine, a koji se sastoji od sedam stranica. Dok prvi dokument sadrži sve elemente proračuna, drugi navodi samo brojeve vojnika i rodove vojske, ali bio nam je izuzetno koristan kao kontrolni dokument za prvi, veći spis. Oba su spisa pisana njemačkim pismom (*die deutsche Schrift*, oblikovano u 16. stoljeću te potječe iz srednjovjekovnog latinskog pisma – *scriptura gothica*).⁶ Uočili smo redovita odstupanja u pisanju velikog i malog početnog slova, kratica, interpunkcija i slično. Pri transkripciji koristili smo se preporukama iz *Priručnika iz njemačke paleografije* autorice Sanje Lazanin. Rukopisi su pisani različitom rukom. U prvom, većem spisu koristi se tipično kancelarijsko pismo onoga vremena, dok je drugi koncept. Spisi nisu numerirani, stoga smo ih sami numerirali te se u transkripciji referirali na svoju numeraciju. Budući da se radi o proračunu, na dnu svake stranice zapisan je zbroj iznosa na toj stranici (*Latus*), a nakon svake veće sekcije rukopisa također se obračunava međusuma (*Idest*), što blagajniku olakšava posao. Valja napomenuti da se u dokumentima ovakve naravi upotrebljava terminologija koja još uvijek nije prikladno prevedena na hrvatski jezik.

Ako je suditi prema dostupnoj građi, vojničke plaće sadržane u sličnim proračunima obračunavale su se do 1550-ih godina na sve mjesece u godini, no kasnije je postalo uobičajeno obračunavati ih na devet mjeseci, ponajprije zato što tijekom zimskih mjeseci vojska nije bila angažirana. Za ratnog i poratnog zatišja proračun bi se smanjio. Ponekad bi godinama u funkciji bio jedan te isti proračun, odnosno iznosi i broj vojnika mijenjali bi se minimalno, ako bi se uopće i mijenjali. Načelno, proračune je vojna administracija trebala izrađivati nekoliko puta svake godine. U prvoj polovici stoljeća radili su se najčešće za dvomjesečno razdoblje, a kasnije najčešće nalazimo godišnje proračune. Graničarima su bili namijenjeni srebrni rajnski guldeni. Ipak, novac bi nerijetko kasnio ili dolazio u obliku platna i hrane, što se vojnicima odbijalo od osnovne plaće. Ratno profiterstvo bilo je neminovan ishod.

Spisi kao što su *Kriegsstaat* sadrže raznovrsne podatke: imena i prezimena ljudi iz viših vojnih slojeva, njihove titule, službe, podatke o plaćama vojnika i njihovoj opremi, mjestu služenja, opremljenosti krajiških postrojbi u različitim

⁵ LOPAŠIĆ 1885: 151-232 (215-217); ŠTEFANEC 2011: 466-474.

⁶ LAZANIN 2004: 33.

utvrdama, podatke o utvrdama koje su u funkciji i slično. Vrve toponomastičkim, dijalektološkim te podacima idealnim za migracijske studije iz kojih je moguće povući smjernice za neka buduća istraživanja.⁷

Literatura

O ustrojstvu i oblikovanju Hrvatske i Slavonske vojne krajine do sada je napisano podosta znanstvene literature, ali istaknut ćemo studije kojima smo se intenzivnije koristili. Iznimno nam je korisna bila i starija literatura, pri čemu ističemo radove Emilija Laszowskog, Radoslava Lopašića, Matije Mesića i Gjura Szabe. Laszowski daje regionalni opis razvoja pojedinih mjesta na području Gorskog kotara u kasnom srednjem i ranom novom vijeku.⁸ Lopašić također u svojim radovima piše regionalnu povijest, ali se usredotočuje na prostor Bihačke krajine i područja oko rijeka Kupe i Korane.⁹ Njegovi radovi pretežito opisuju razdoblje turskih provala početkom 16. stoljeća. Mesić se bavio izdavanjem izvorne građe te životom i djelom Nikole Zrinskog Sigetskog, dok Szabo u svojem djelu daje prikaz većine gradova na području Hrvatske i Slavonije.¹⁰ Svi navedeni radovi sadrže mnogobrojne slike i tlocrte pojedinih gradova i utvrda.

Od novije literature treba istaknuti radove Andreja Hozjana, Ivana Jurkovića, Karla Kasea, Milana Kruheka, Géze Pálffyja, Vaska Simonitija i Nataše Štefanec, koji sadrže informacije o cijelom nizu aspekata povijesti Vojne krajine. Kruhek se posebno osvrće na vojnopovijesne aspekte poput utvrda i načina ratovanja.¹¹ Kaser se u dvotomnom djelu usredotočio na upravne, društvene i gospodarske aspekte Vojne krajine od njezina osnutka pa sve do ukidanja u 19. stoljeću.¹² Štefanec također naglašava organizacijske, upravne i društvene procese i reforme koji su se odvijali na području Krajine u drugoj polovini 16. stoljeća.¹³ Simoniti se u svom radu usredotočio na niz društvenih, vojnih i administrativnih aspekata vezanih za prodor osmanskih trupa na područje slovenskih zemalja te na ulogu navedenih zemalja u financiranju Vojne krajine.¹⁴

Doktorska disertacija Ivana Jurkovića bila je također značajna u istraživanju.¹⁵ U njoj je iznesena kratka povijest važnijih hrvatskih plemićkih obitelji u razdoblju

⁷ ŠTEFANEC 2011: 206-209.

⁸ LASZOWSKI 1923.

⁹ LOPAŠIĆ 1890; ISTI 1895; ISTI 1887: 1-80.

¹⁰ MESIĆ 1920.

¹¹ KRUHEK 1995.

¹² KASER 1997.

¹³ ŠTEFANEC 2011; ISTA 2014: 209-228; LAZANIN I ŠTEFANEC 2000: 91-116; ŠTEFANEC 2005: 551-578; ISTA 2001.

¹⁴ SIMONITI 1991.

¹⁵ JURKOVIĆ 2004; ISTI 2003: 2-3, 147-174; MAČEK I JURKOVIĆ 2009.

osmanskih prodora na hrvatsko područje tijekom 15. i 16. stoljeća te posljedične promjene s kojima su se pripadnici plemićkih obitelji suočavali, kao što su migracije i promjene njihova društvenog položaja. Završno treba spomenuti monografiju i članke Andreja Hozjana.¹⁶ U njima je objašnjen nastanak i razvoj poštanskog sustava te način na koji je taj sustav funkcionirao na području Hrvatske i Slavonske vojne krajine. Monografija sadrži karte poštanskih ruta s označenim poštanskim postajama. U njoj možemo naći i popise poštara iz 16. i 17. stoljeća te njihove kratke biografije.

Temu je u nizu članaka obrađivao i Géza Pálffy. Posebno je analizirao osnivanje, organizaciju i financiranje Vojne krajine (uključujući i Hrvatsku i Slavonsku krajinu) u 16. stoljeću, financijske poteškoće koje je ona zadavala Bečkom dvoru te odnose lokalnog plemstva s Bečkim dvorom. Za naše su istraživanje od posebne važnosti popisi zapovjednika i karte Vojne krajine iz 16. i 17. stoljeća koje Pálffy prilaže u svojim člancima.¹⁷

Kratka analiza

Iako registri ne imenuju izrijekom svakog pojedinog vojnika, podaci koje takvi dokumenti donose ipak omogućuju kratku analizu struktura vlasti, etničke slike te društvene mobilnosti u Vojnoj krajini. Povedemo li se klasifikacijom krajiških elita koju su u svojem članku ponudile Danijela Cofek i Nataša Štefanec, godine 1556. na Krajini možemo raspoznati dvije skupine: više vojne i administrativne dužnosnike koji su bili regrutirani iz redova unutrašnjoaustrijskih staleža, no ne iz najviših barunskih plemićkih slojeva, te pripadnike domaćih elitnih slojeva.¹⁸ Promotrimo li imena pripadnika vrhovnoga štaba Slavonske i Hrvatske krajine, uočiti ćemo da su, izuzev Ivana Lenkovića, glavnog zapovjednika, svi austrijskog podrijetla. Premda su, kao što i samo ime kaže, Krajinu činili izvorno hrvatski i slavonski prostori, ne treba začuditi prevlast austrijskog elementa u vladajućoj strukturi. Naime, upravo je 1556. godine osnovano Dvorsko ratno vijeće u Beču, kojemu je povjeren zadatak osmišljavanja obrambene strategije i rukovanja pozamašnim novčanim sredstvima koja su Dvorska komora i staleži Unutrašnje Austrije namijenili financiranju krajiške vojske. Austrijski su staleži stoga, očekivano, na Krajini htjeli imati vlastite ljude, o čemu svjedoče i funkcije ratnih savjetnika iz Kranjske i Koruške, među kojima je bio Veit von Hallegg, kasnije dugogodišnji glavni zapovjednik Slavonske krajine.¹⁹

¹⁶ HOZJAN 2017; ISTI 2002; ISTI 2009: 263-276.

¹⁷ PÁLFFY 2001: 183-220; ISTI 2002: 99-131; ISTI 2004: 17-40; ISTI 2003a: 463-504; ISTI 1997: 257-287; ISTI 2003b: 111-148; ISTI 1995: 114-185; ISTI 1999: 331-367. Karte v. u: ISTI 2011; ISTI 2000.

¹⁸ COFEK I ŠTEFANEC 2011: 13-16.

¹⁹ *Ibid.*: 6, 13; ŠTEFANEC 2011: 202-203.

Promotrimo li, međutim, zapovjednike lake konjice, u mnogima od njih prepoznat ćemo pripadnike lokalne elite, bilo hrvatskog, bilo ugarskog podrijetla. Ukratko, riječ je o skupinama kojima je očuvanje Krajine bilo u interesu, ponajprije zato što su se njihova obiteljska dobra, koja vlastitim snagama nisu mogli obraniti pred Osmanlijama, nalazila upravo na tim prostorima. Tako popis iz 1556., uz bana Nikolu Zrinskog i budućeg bana Krstu Ungnada, spominje i Ivana Alapića, Petra Ratkaja te Luku i Jakova Sekelja, pripadnike obitelji kojima je upravo tijekom 16. stoljeća dodijeljena barunska titula.²⁰ Popis ne donosi vijest o zapovjednicima teške konjice, ali popisuje harambaše, tj. vojvode i broj njima podređenih haramija. Već 1556. godine uočljiv je među harambašama slavenski element koji potvrđuje prethodno spomenute migracije, koje su podupirali austrijski staleži. Tako nisu neobična prezimena poput Preskočilović (*Preskhotschilouitsch*), Vlah (*Blach*) i Pribeg (*Pribegg*), koja svjedoče o prebjegličkom/izbjegličkom statusu onih koji su ih nosili. Nadalje, da je mobilnost na Krajini bila ne samo prostorna već i društvena, potvrđuje i slučaj obitelji Margetić, koja se vojnom službom iz harambaških uzdigla u plemićke redove.

Margetići su se, inače pravoslavne vjeroispovijesti, na prostor Kraljevine Slavonije – preciznije, u Križevačku županiju – najvjerojatnije doselili između 1542. i 1551. godine. Predvodio ih je vojvoda Ivan Margetić (*Rascianus*), koji je zapovijedao s 49 konjanika.²¹ Isti Ivan Margetić (*Ibänn Margettitsch*) spominje se u popisu iz 1556. godine kao zapovjednik lake konjice u Koprivnici, ravnajući šezdesetoricom konjanika, dok je njegov brat Plavac (*Plauetz Margettitsch*), inače harambaša, pod svojim zapovjedništvom imao pedesetoricu haramija, također u Koprivnici. Tri godine kasnije Plavac je i sâm postao zapovjednikom lake konjice, i dalje u Koprivnici, također ravnajući šezdesetoricom konjanika, dok popis iz 1577. godine Ivana Margetića ponovno uvrštava među značajnije vojskovođe.²² Iako popis iz 1630. ne donosi vijest o Margetićima, isto se ne može reći i za Bojničićev *Der Adel von Kroatien und Slavonien*, koji popisuje plemićke obitelji Hrvatske i Slavonije, u čije su redove Margetići stupili zahvaljujući plemićkoj povelji koju im je 1646. godine dao kralj Ferdinand III.²³

Kad govorimo o ljudstvu, preostaje nam osvrnuti se na vojnike koji nisu poimence spomenuti u popisu, a koji su činili većinu snaga na Krajini. Postrojbe su se dijelile na pješake i konjanike, u omjeru 1 : 1. U pješake ubrojili smo

²⁰ Redom 1555., 1559. i 1596. godine. Usp. *Hrvatska enciklopedija*, s. v. „Alapić“, „Ratkaj“ i „Székely“; HOZJAN 2010: 153-168.

²¹ PETRIĆ 2016: 204.

²² ŠTEFANEC 2011: 467; *Muster lista, 1577.*: Graz, StLA, Laa A. Antiquum XIV Militaria, 1577-VIII-24-Warasdin (<http://www.ffzg.unizg.hr/pov/zavod/demografija/?q=node/3> (posjet 28. 1. 2019)).

²³ BOJNIČIĆ 1899: 111.

zapovjedno osoblje, haramije, njemačke pješake, izviđače, puškare te vratare i stražare. Prema podacima iz popisa, pod zapovjednicima služilo je 768 pješaka i haramija te još šezdesetorica kao „tvrđavna posada“. Potrebno je napomenuti da je plaćenih haramija i pješaštva gotovo sigurno bilo i više. Naime, popis za većinu utvrda donosi tek iznos zapovjedničke plaće, no ne i broj vojnika kojima je pojedini harambaša zapovijedao, dok za neke zapovjednike ne donosi vijest ni o rodu ni o brojnosti postrojba kojima su zapovijedali. Također, nije točno poznat ni etnički omjer pješačkih postrojbi: popis samo navodi da su u Varaždinu i Zagrebu bili stacionirani i njemački i hrvatski/slavonski pješaci. Puškari, njih dvanaestorica, bili su stacionirani u Đurđevcu (2), Koprivnici (1), Križevcima (1), Varaždinu (6), Hrastovici (1) i Sisku (1). Zanimljivo je primijetiti i da su puškari mahom bili Austrijanci, uglavnom locirani u Varaždinu, što vjerojatno svjedoči o činjenici da su bili bolje upoznati s novim tehnologijama (tj. vatrenim oružjem) od svojih slavenskih suboraca. Osmorica izviđača bila su pripadnici tvrđavnih posada Đurđevca (2), Hrastovice (2), Svinice (2) i Steničnjaka (2), kao i vratari i stražari (ukupno njih 34, od kojih 22 u Đurđevcu i 12 u Koprivnici), koje popis ne razlikuje te ih stoga vodimo kao jedinstvenu kategoriju. Minimalan broj pješaka u Vojnoj krajini 1556. godine kretao se, dakle, oko 920 vojnika, dok je točnija procjena otprilike 1.000 do 1.100 pješaka.

Konjanici su uglavnom pripadali lakoj konjici, a bilo ih je 1.045. Najvećim brojem konjanika zapovijedali su lokalni moćnici. Pod Székelyma bila su 225 konjanika, od kojih je 200 bilo stacionirano u Körmendu, a pod Krstom Ungnadom 132, od kojih 100 u Koprivnici. Po 100 konjanika bilo je pod Nikolom Zrinskim (u Csurgu) i Ladislavom Kérecsenyijem u Cirkveni. Ukupno gledano, najviše se pripadnika lake konjice nalazilo u Körmendu (200), Koprivnici (190), Križevcima (180) te Csurgu (100) i Cirkveni (100). U unutrašnjosti, na austrijskom prostoru (u Veržeju, Ljutomeru, Radkersburgu i Fürstenfeldu), nalazilo se i šest „zastava“ teške konjice, tj. 600 konjanika koji su mogli biti dignuti prema potrebi, a redovito ih se plaćalo. Iz popisa doznajemo i da je krajiška pošta imala 13 postaja, ali ne i točan broj poštanskih konja, kao ni jesu li sve postaje imale poštara (bilo konjanika, bilo pješaka). U konačnici, dakle, možemo zaključiti da se 1556. godine na Krajini nalazilo između 1.965 i 2.145 plaćenih vojnika, od kojih je otprilike jedna polovica služila u pješaštvu, a druga u konjaništvu. Ako se taj broj usporedi s banskom četom u kojoj je bilo oko 1.000 ljudi, radi se o znatnoj vojnoj sili na stalnom raspolaganju krajiškim vlastima.

Na kraju, valja ukratko prokomentirati i utvrde spomenute u registrima obrađeni-ma u ovome radu. Uspješno smo locirali 34 poznate utvrde, od kojih 30 na prostoru Vojne krajine, koje su se razlikovale prema veličini vojnih postrojbi i sastavu. Treba napomenuti kako registri nisu potpuni te da je problem predstavljalo nenavode-nje broja vojnika, unatoč zabilježbi o postojanju vojske u pojedinoj utvrdi, kao i zapisi o zajedničkim zbrojevima utvrda. Problem su predstavljala i imena mjesta.

Naime, ondje gdje nije bilo moguće sa sigurnošću utvrditi o kojoj je utvrdi riječ, do odgovora došli smo usporedbom s drugim registrima i ostalim zapisima. Kako bismo bolje prikazali važnost pojedinih utvrda, usporedili smo proračun iz 1556. s proračunima iz 1554., 1559., 1564., 1565., 1573., 1576. 1577. i 1578. godine.²⁴

Utvrdre s najvećim brojem konjanika, prema registru iz 1556. godine, bile su Körmend (200), Koprivnica (190), Križevci (180) te Ljutomer (200) i Veržej (200) u unutrašnjosti. Posebno treba istaknuti Ljutomer, Körmend i Veržej kojima se, iako je u njima 1556. godine bila locirana teška naoružana konjica, u idućim registrima izgubio trag jer je većina plaćene vojske smještena na sâm krajiški prostor. S druge strane, Križevci, koji su uz brojnu konjicu imali i velik broj haramija (119, brojno nadmoćniji glede haramija bio je samo Siget sa 168), s vremenom su sve više jačali. Ta činjenica, međutim, ne iznenađuje, s obzirom na to da se 1552. godine granica neposredno približila Križevcima i ozbiljno ugrozila grad koji se stoga pretvarao u tvrđavu.²⁵ Već 1554. godine zabilježeno je 66 konjanika i 39 pješaka. Kao najvažnija crta obrane između Save i Drave, Križevci su se kontinuirano bilježili pa se tako 1578. godine prvi put jasno ističu kao središte kapetanije (Cirkvena i Gradac pripadaju Križevačkoj kapetaniji) s moćnom posadom od 150 haramija, 120 njemačkih pješaka, 50 njemačkih konjanika (arkebuzira) i 50 husara. Koprivnica, kao i Križevci, bilježila je značajan rast vojnih kontingenata tijekom godina te je također postala središtem kapetanije (Koprivnička kapetanija), što je zapisano u registru iz 1578. Koprivničkoj kapetaniji pripadali su tada, od utvrda iz registra iz 1556., Ludbreg, Topolovac i Đurđevac.²⁶

U registru iz 1556. nalaze se i druge utvrde koje su kasnije postale središtima kapetanija. Tako je za Hrastovicu zabilježeno da je kapetanijom postala već 1564. godine te je iste godine i Vinodol upisan kao dio Hrastovičke kapetanije, dok je Ivanić Grad zabilježen kao središte kapetanije 1578. godine. Sva središta kapetanije 1578. bila su opskrbljena husarima, što nije bio slučaj ni za jednu utvrdu zabilježenu u popisu iz 1556. godine, što govori o novim taktičkim odlukama vojnog vrha u Beču.²⁷ Promjene granica Vojne krajine i promjena važnosti pojedinih utvrda u njoj bila je vrlo dinamična. To dokazuje i podatak da se 38% utvrda, njih 13 od ukupno 34 (tj. 43%, ako za konačan broj utvrda uzmemo onih 30 na krajiškom ozemlju), nakon godine 1556. nije spominjalo u kasnijim registrima. Isto tako, novi sustav organizacije Krajine te formiranje kapetanija progovara o utvrdama kojima je porasla važnost.

²⁴ LOPAŠIĆ 1887: 1-81; ŠTEFANEC 2011: 465-494.

²⁵ BEDENKO 1993: 78-79.

²⁶ ŠTEFANEC 2011: 396-410.

²⁷ Graz, StLA, Laa. A. Antiquum XIV, Sch. 22, 1556/4, 1556-X, sd. – 1556-XI-sd, *Particular Verzeichnuß, auf die zwai Monet October vnd Nouember wie hier In begriffen, Im 1556isten* (Spis nije numeriran. Koristi se numeracija prepisivača); ŠTEFANEC 2011: 396-410.

Konačno, kao što je razvidno u tablicama priloženima radu, valja istaknuti da je ukupan trošak održavanja Hrvatske i Slavonske vojne krajine samo u listopadu i studenome iz 1556. godine, prema obrađenim registrima, iznosio 19.864 talira, 28 krajcara i 2 denara, što je ogroman iznos u kontekstu Hrvatsko-slavonskog Kraljevstva u kojem je godišnji iznos prikupljene dike, glavnog poreza u Kraljevstvu, iznosio oko 4.000 dukata.

Zaključak

U nastavku teksta donosimo tablicu koja sistematizira podatke iz dvaju izvora, izvore i transkripte izvora u nadi da će koristiti budućim istraživačima.

Prilog 1. 1. Transkript prvog dokumenta krajiškog popisa za 1556. godinu

Signatura

Graz, Steiermärkisches Landesarchiv, Laa. A. Antiquum XIV, Sch. 22, 1556/4, 1556-X, sd. – 1556-XI-sd

Regesta

Popis isplata vojsci u Hrvatskoj i Slavonskoj krajini u listopadu i prosincu 1556. godine, prema važećem muster-registru (28 str). Spis nije numeriran. Koristi se numeracija prepisivača.

Particular Verzeichnuß, auf die zwai Monet October vnd Nouember wie hier In begriffen,
Im 1556isten (1)

Particular Verzeichuß mein Georgen Peogl Freiherrn zu Reiffenstain vnd Arberg u[nd] ainer Ersamen Landtschafft in Steier Khriegszalmaister an dem Windischen vnd Chrabatischen Gränizen Außgab Auf vollige Auszallnung Wolgedacher Landtschafft Khriegsvolgkh Innhallt des Befertigten Musster Register Auf die 2 Monnett Octoberis vnnnd Nouembris Jezlauffenntes Sehsundfinffzigisten Jars wie volgt etc.

Erstlichen auff den herrn Obristen vnd annder Khriegs Officier

No 1 Dem herrn Obristen Inhalt des Musster Register vnnnd seiner Quittung auf der Obgemelten zwai Monnett October vnnnd Nouember zallt 800 t – d
No 2 Wallthausern von Wallterstain verhalten des Leüttenamts Ambt Innhallt des Musster Register vnnnd seine Quittung 2 Monet zalt 80 t – d
No 3 Herrn Veythen von Hallegg Ainer Ersamen Landtschafft aus Chärnnten Khriegs Rath sein leibsbesoldung vnnnd auf seine siben Phärt Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung zalt 212 t – d
Latus 1092 t – d (2)

No 4 Wallthausen Khazianner Ainer Ersamen Lanndtschafft in Chrainn khriegs Ratt sein Leibsbesoldung vnd Auf seine 8 Phärdt. Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zallt 228 t – d

N 4 Mein Georgen Peögl Leibsbesoldung vnnd auf 12 Meiner gerüssten phärt Inhalt des Muster 2 Monnet 292 t – d

No 5 Dem herrn Obristen Auf des khriegs Secretari Ambt Inhalt des Musster Regisster vnnd seiner Quittung 2 Monnet bezalt 64 t – d

No 6 Jacoben Plochanner Musster schreiber Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung sein Leibsbesoldung Auf 2 Monnet zalt 20t – d

Latus 604 t – d (3)

No 7 Hercälusen Erd des herrn Obristen veld Trommetter Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 32 t – d

No 8 Hannsen des herrn obristen Heörpaugger Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 32 t – d

Latus 64 t – d

Suma summarum aller Vorgeschribner Ausgab auf den herrn Obristen vnnd Annder khriegs Officier Thuet Ain Tausent Sibnnhund[er]t sechzig phundt phennig Idest 1760 t – d (4)

Ausgab auff die Postphärdt

No 9 Lucas Zellenngge Postfürdrer Zu Lebe Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 20 t – d

No 10 Ischtuan Pridoieuitsch Postfürdrer zu Lümbach Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 20 t – d

No 11 Ianuschen gusmitsch Postfürdrer zu Warasdinni Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quitting 2 Monat zalt 48 t – d

No 12 Ibann Medagkh Postfürdrer zu Lepaglaue Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung 2 Monnat zalt 20 t – d

No 13 Michel schischkho Posstfürdrer zu heiligen khreitz Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 20 t – d

Latus 128 t – d (5)

No 14 Larennz Cornnitschitsch Postfürdrer zu Agram Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung Auf 2 Monnet 30 t – d

No 15 Michel Guettlich Postfürdrer zu Pethau Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monat zallt 24 t – d

No 16 Bartlmee fleischhagkher Postfürdrer zu Marchburg Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung zalt 2 Monat 24 t – d

No 17 Paull Diuiagkh Postfürdrer zu der Lanndtscha Prugkhen Inhalt des Muster Register vnd seiner Quittung 2 Monet zalt 40 t – d

No 18 Veytthen Plaschg Postfürdrer zu Rattkherspurg Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung zalt annd[er]halb Monet zalt 18 t – d

No 19 Janusch Mälikhozi Postfürdrer zu Razkhanischa Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung And[er]halb Monet zalt 18 t – d

Latus 154 t – d (6)

No 20 Petter Bamboch Postfürdrer zu Prelogkh Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung Iß Monet zallt 18 t – d

No 21 Georgen Tanngitsch Postfürdrer zu Letenna Inhalt des Musster Register vnnnd seiner Quittung II Monet zalt 15 t – d

Latus 33 t – d

Suma summarum aler vorgeschribner Ausgab Auf die Postphärdt Thuett dreühundert finfzehen Phundt Phennig

Idest 315 t – d (7)

Ausgab auff die geheimen khunndtschaffter

No 22 Darauff Inhalt des herrn Obrissten Verfertigten Particular Auf das Monnet Nouember vnnnd december bezallt zwaihundert dreüundzwainzig phundt dreissig khreizer.

Idest 223 t 30 kr (8)

Aufgab auff die geringen Phärdt

No 23 Herr Jacoben Zägkhl auf seines herrn Vattern ainhundert geringe Phärt Inhalt des Musster-Register vnnnd seiner Quittung 2 Monett zalt 916 t – d

No 24 Item Ime herrn Jacoben Zägkhl auf seine 100 gerinngen Phärdt 2 Monnet Inhalt des Musster-Register vnnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 916 t – d

No 25 Herr Cristoffen vngnaden Auf seine 100 Phärt Inhalt des Musster Register vnnnd seiner Quittung, 2 Monnet zallt 916 t – d

No 26 Herr Niclasen Graffen zu Serinn etc. Wann etc. auf seine 100 geringe Phärt Inhalt des Muster Register vnnnd seinner Quitung 2 Monet zallt 916 t – d

Latus: 3664 t – d (9)

No 27 Pettern Cästilampfi Auf herrn Jobst Josephen won Thurn Phärt Inhalt des Muster Register vnnnd seiner Quitung 2 Monett zalt 538 t – d

No 28 Herr Hannsen Allapi Auf seine 60 gerinngen Phardt Inhalt des Musster Register vnnnd seiner Quitung 2 Monnet zallt 556 t - d

No 29 Herr Hannsen Gessti Auf seine 60 gerinngen Phärt Inhalt des Musster Register vnnnd seiner Quittung, 2 Monet zalt 556 t – d

No 30 Niklasen Bradatschen Auf seine 60 geringen Phert Inhalt des Musster Register vnnnd seiner Quittung, 2 Monet zallt 556 t – d

No 31 Pettern Radtkhay Auf seine 60 gerinngen Phärt Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung 2 Monet zalt 556 t – d

Latus: 2762 t – d (10)

No 32 Ibänn Margettitsch Auf seine 60 gerinngen phärt, Inhalt des Musster Register vnnnd seiner quittung 2 Monet zalt 556 t – d

No 33 Tomäschen Salbay Auf seine 28 phärdt, Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung 2 Monat zalt 252 t – d

No 34 Lässlo Kherenntschini auf seine 100 gerinngen phärdt, Inhalt des Musster Register vnnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 916 t – d

No 35 Herr Lucasen Zägkhl freih[er]rn zu Fridau Annstat Sallay Clement auf seine 25 phärdt, Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung zalt 2 Monet 225 t – d

No 36 Steffann Turözi Auf seine 20 gerinngen phärdt, Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung 2 Monet zallt 180 t – d

Latus 2129 t – d (11)

No 37 Janusch Pekheri Auf seine 20 gering[en] phärdt, Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 180 t – d

No 38 Herrn Cristoffen Vnngnaden Auf die 32 gerinngen phärt so zu behuet des geschloss Warasdinni gehalten werd[en], Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monett zallt 288 t – d

No 39 Caspernn Gottallen hauptman zu sant Geörgen, Auf die 30 phärt so Alda gehalten werden Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung zallt 2 Monnet 236 t – d

No 40 Lässlo Rittschaun hauptman zu Copreiniz, Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung, Auf die 30 geringen phärdt so Alda gehalten werden 2 Monnet zallt 240 t – d

No 41 Manngfredo Manüago hauptman vnnd Janusch od Nemez Fendrich vber die haramia zu Ross, Inhalt Irer Quittung[en] 2 Monnet zallt 444 t – d

Latus 1388 t – d (12)

Suma summarum aller vorgeschribner Ausgab Auf die gering gerüsten phärt, Thuett Neün

Tausent Neünhund[er]t dreü und vierzig phundt phennig

Idest 9943 t – d (13)

Ausgab auf die haramia vnd Ire Voyuoda

No 42 Lasslo Naig Voÿuoda Auf Inn vnnd seine vntergebenen haramia Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung 2 Monet zallt 190 t – d

No 43 Jeörgen Khappä Voyuoda auf Im vnnd seine vnntergegebne haramia Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung 2 Monet zallt 177 t – d

No 44 Pettern Sremäz Voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergebenen haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monett zallt 177 t – d

No 45 Rädtkho Prÿbeg Voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergegebne haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 238 t – d

No 46 Plauetz Margetitsch Voyuoda Auff Im vnnd seine vnntergebne haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zallt 283 t – d

Latus 1065 t – d (14)

No 47 Petter Choranthey Voyuoda Auff Im vnnd seine vnntergegebenen haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 213 t – d

No 48 Annthall Copinnßkhi voyuoda auf Im vnnd seine vnndtergebne häramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zalt 254 t – d

No 49 Pettern Traskhkhovitsch voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergegebenen häramia Inhalt des Musster-Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet bezallt 187 t – d

No 50 Jurgkho Woiaffzänn voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergegebenen haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 245 t – d

No 51 Jeörgen Lettella voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergebenen Haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 281 t – d

Latus 1180 t – d (15)

No 52 Ibann Nouägkh voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergebenen Haramia Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung 2 Monet zallt 306 t – d

No 53 Råde prybeg voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergegebne haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 273 t – d

No 54 Tomash od Schanddrofza voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergebnen Haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zalt 213 t – d

No 55 Jurgkho Sgottschewitsch voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergebnen Haramia Inhalt des Musster Register vnd Seiner Quittung 2 Monet zallt 157 t – d

No 56 Anndreas Copiär voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergebnen Haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 157 t – d

Latus 1106 t – d (16)

No 57 Frannzen Tächi Auf Niclos Cottschekharütsch Voyuoda vnnd seine vnntergebnen häramia zu Wiswär Inhalt des Musster Register Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zallt 197 t – d

No 58 Marco Blach voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergebnen Haramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quitung, von dem 8. Nouember so Er Aufgenumen zu Endt des selben 3 Wochen bezallt 73 t 7 β – d

No 59 Mathiasch Märkhouitsch Voyuoda Auf Im vnnd seine vnntergebnen Höramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 3 Wochen bezallt 72 t – d Latus 342 ta 7 β – d

Suma summarum aller vorgeschribner Ausgab Auf die Voyuoda vnd Ire vnntergegebne häramia, Thuett dreü Tausent sehs hund[er]t dreüunndneünzig Phundt zweuundfinffzig khreizer zwenn phening Idest 3693 t 52 kr 2 d (17)

Ausgab auff die Besazungen

No 60 Erstlichen herrn Cristoffen Vnngnaden freiherrn etc. Auf die Teüttschen vnnd winndischen khnecht des Geschloss Waraßdinni Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zallt 574 t – d

No 61 Caspern Gottallen hauptman zu Sanndt Geörgen Auf seinem vnter-Burggraf vnnd 30 häramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 207 t – d

No 62 Item mer Ime sein hauptmans besoldung vnd Auf 22 Törshützen vnd Wachter Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnett Zallt 212 t – d

No 63 Item mer Ime auf 2 Sgartkhnecht Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zalt 10 t – d

No 64 Lasslo Rüttschaun hauptman zu Copeiniez sein hauptmans besoldung, Auf seinen Vnntter Burggraffen vnnd 30 Häramia daselbst Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 287 t – d

Latus 1290 t – d (18)

No 65 Item Ime Auf 12 Torschützen vnnd wacht[er] Innhallt des Musster Regisster vnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 72 t – d

No 66 Jeörgen Strasser Hauptman zu Agram Auf Im vnnd seine vnntergebnen Teüttschen vnnd winndischen khnecht, Inhalt des Musster Regisster vnnd seiner Quittung 2 Monet zallt 842 t 15 kr – d

No 67 Tomäsch Siberouitsch Voyuoda zu Chrastobiz Auf Im vnnd seine vnntergebnen Höramia Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung 2 Monet Zallt 195 t – d

No 68 Niclas Husäritsch, Vouyuoda daselbs Auf Im vnnd seine vnntergebnen Häramia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung zalt 2 Monet 194 t – d

No 69 Item Ime Auf 2 Sgart phärdt daselbst Inhalt des Musster Regisster vnnd seiner Quittung 2 Monet zallt 16 t – d

No 70 Nicula Freilichobitsch vnnd Gregor Elssenägkh ped Rottmaister zu Grädisha, Inhalt des Muster Regisster vnnd seiner Quittung zalt 2 Monet 122 t – d

Latus 1491 t 15 kr – d (19)

No 71 Mattiäsch Müttshabitsch vnnd Jürgkho Copanitsch ped Rottmaiser zu Swinize, Inhalt des Musster Register vnd Irer Quittung bezallt 186 t – d

No 72 Stüpann Dudolowitsch Auf die 2 Sgart Pfärdt daselbs, Innhallt des Musster Register vnnd seiner uüittung 2 Monnet zallt 16 t – d

No 73 Steffann Drägouanitsch, Rottmaister zu Prekhowörtschkhi, Innhallt des Musster Regisster vnnd seiner Quitung bezalt 2 Monnet 94 t – d

No 74 Nicula Husäritsch, Auf Jurgkho od Jaßtrawarschkhi, Inhalt des Musster Regisster vnnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 92 t – d

No 75 Item Nicula Husäritsch Auf Pettern Mayritsch Rottmaister zu Widnize Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 62 t – d

No 76 Mer Ime Nicula Husäritsch Auf Tomäsch khrobiz Rottmaister zu Liessniza Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monat zallt 62 t – d

Latus 512 t – d (20)

No 77 Blasy Smogoritsch Rottmaister zu Gomogoina Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monat zalt 62 t – d

No 78 Mathiäsch Gerdäkhowitzsch Rottmaister zu Petternia Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quitung 2 Monnat zallt 62 t – d

No 79 Nicula Husaritsch Auf die 2 Sgartt phärt zu Stäinischnighk Innhalt des Musster register vnns seiner Quittung zalt 2 Monnett 16 t – d

Latus 140 t – d

Suma summarrum aler vorgeschribner Ausgab Auf die besazunngen, Thuet dreü Tausent vierhud[er]t dreiunddreissig Phundt Finnffzehen khreizer

Idest 3433 t 15 k (21)

Ausgab aüf die Pixenmaister

No 80 Michel Paumgartner Pixenmaister zu Sanndt Geörgen Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet zallt 15 t – d

No 81 Paullen Peödl pixenmaister zu sandt Geörgen, Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung, zalt 2 Monet 20 t – d

No 82 Jacaben Plochner Mussterschreiber Auf hannsen Mor vnnd Thoman Friess Ped Pixenmaister zu Copeniniz, Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung bezalt 2 Monnet 44 t – d

No 83 Hannsen Chrafft pixenmaister zu Chreüz Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zallt 20 t – d

No 84 Bartlmeeweiss zeug wardt zu Warasin, Inhalt des Musster Register vnd seiner zallt 2 Monet 24 t – d

Latus 123 t – d (22)

No 85 Hannsen Stainmez pixenmaister zu Warasin Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monnet bezollt 20 t – d

No 86 Jeörg Rächighk pixenmaister daselbst Innhallt des Musster Register vnnd seiner Quitung 2 Monet zalt 16 t – d

No 87 Hannsens püchshaimer pixenmaister daselbs, Inhalt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 16 t – d

No 88 Banngräz posch pixenmaister daselbs Innhallt des Musster Register vnnd seiner Quittung 2 Monet zalt 16 t – d

No 89 Jurco Chrainer püchsenmaister diennst geet an den ersten Nouember Monnetlichen, zalt Inhalt des Musster Register vnd seiner Quittung 8 t – d

No 90 Hannsen schwertferber pixenmaister zu Chrastowiz zalt Inhalt seiner Quittung vnd des Musster Register 2 Monnet 16 t – d

No 91 Lucaß Fux puchsenmaister zu Sissegg Inhalt des Musster Register vnnd seiner

Quittung 2 Monet zalt 16 t – d

Latus 108 t – d (23)

Suma summarrum aler Vorgescribner Ausgab Auf die Pixenmaister, Thuett, zwaihund[er]t

Ainunddreissig phundt phennig

Idest 231 t – d (24)

Steckhen khnecht

No 92 Casparn Mlineritsch Stekhmaister, Auf Im vnd sein gesöllen, Inhalt des Muster

Register vnnd seiner Quittung 2 Monnat zallt 36 t – d

Allerlai Extraordinari auf Rattschleg vnd anders den khriegswesen Anhenngig, wie, volgtt

No 93 Erstlichen Iuraschinn Pribegen von wegen seiner Langwierigen gegebenen gehaimen khundtschafften, Aus verordnung etc. khü. M. zu Behaim, Inhalt des herrn

Obrissten Ausgang[nen] Rattschlag zuuerErung, bezalt 50 taler t[hue]t 58 t 20 kr

No 94 Herr Cristoffen Vnngnaden, Inhalt seines von Ainer Ersamen Landschafft Erlangten Rattschlag vnnd seiner Gegebenen Quittung, Auf seinen Burggraffen zu

Warasin sein Ausständige besoldung Auf 6 Monet bezalt 120 t – d

Latus 178 t 20 kr (25)

No 95 Wallthausern Khazianner Auf Marttinn Jagetitsch vnnd Petter Gerbobiz Auf zerung zu Ausbringung Etlicher häramia vnnd zu Erkhauftung Etlich[en]

häramisch[en] Fenndlein Inhalt des herrn Obristen Rattschlag vnnd seiner gegebenen Quittung, zallt 8 t 30 k

Item mer Inne Khazianner, Auf Andre Säfferamitsch Burg(rafen) zu Agramb vnnd hannsenn Sprinnger so Aus Beuelch des herrn Obristen mit d(er) bezallung Auff

Chrästouiz vnnd von Wegen Erkhundigung Etlicher Rottmaister gen Gomogoinna vnnd Petternia p(er) Innzicht geschikht zu zerung geben, Inhalt Irer Quittung

3 t 30 kr

No 96 Vnnd dann Auf Anndree Spindler, so Ann Iezo das diennstvolgkh zu Chrästowiz Sissegg vnnd der Orten gemusstert Inhalt seiner Quittung Zerung,

Zallt 1 t.21 k, Thuen ped Possten Inhalt des herrn Obristen Rattschlag 4 t 51 k

Latus 13 t 21 kr (26)

No 97 Seyfridt Närrnig Inhalt Ainer Particular verzeichnus vnnd seiner Quittung bezallt auf fuer d[er] bezallung 37 t 10 kr

Suma der Extraordinari ausgab so dem khriegs wesen Anhenngig Thuett
Zwaihund(er)t Achtundzwainzig phundt Ainundfinfzig khreizer
Idest 228 t 51 k (27)

Summa summarum aller vorgeschribnner Ausgab auf vorbenante Zwai Monnet,
Innhalt dises Particular Thuett Neünzehen Tausent Achtund[er]t vierundsechzig
phundt Achtundzwainzig khreizer zwen phennig
Idest 19864 t 28 k 2 d (28)

Prilog 1. 2. Transkript drugog dokumenta krajiškog popisa za 1556. godinu

Signatura

Graz, Steiermärkisches Landesarchiv, Laa. A. Antiquum XIV, Sch. 22, 1556/4,
1556-X-29 Warasdin

Regesta

Popis vojske u Slavonskoj krajini 1556. godine

Copy

Austhailung des Khriegßwesens An der Stayrerischen vnnnd Winndischen Gränni-
zen von Ersten Nouembris diss 56ten Jars
Dat[um] 29 Octobris 1556 (7)

Außthailung des Khriegsvolgs zw Roß vnnnd Fueß An den Windischen Grannitzen
vom Ersten Nouembris des 56ten Jars

Erstlichen von den 600 Gerussten Phärden zwen Fanen zw Wernsee vnnnd Lu-
ettenweg.

Mer zwen Fanen zw Ragkhaspurg.

Mer zwen Fanen aus Fürstenfeldt.

Item von den Geringen Phärden etc.

Herr Niclasen Grafen zw Seryn Waan phärd zw Tschorgouea 100

Sallay Chlement aus Brosentze phärdt 25

Herr Lucaß vnnnd Herr Iacob Zäkhel Freyherrn zw khämär vnd derselben Enden In
hungern phärdt 200

Zw Warasdin die Alt besatzung ph[ärdt] 32

Steffan Turotzi zw Ludperg phardt 20 (1)

Pekheri Janusch zw Rassing phardt 20

Herr Christoff vngnadt Freyh[err] phärdt 100 vnnnd Iwan Margetitsch phardt 60

All zw Chopreinitz vnnnd Lassla Rittschan haubtman dasselbst phardt 30, t[hue]
t phardt 190

Item zw Sanndt Georgen Schloß Chasper Gottall haubtman dasselbst phardt 30
vnd von Chopreinitz Noch Ain Anzall zu Ainer Sterkhung mit Abwechslung, Idest
phardt 30

Herr Allapi Janusch phardt 60 Nicolaß Wradätsch 60 herr Jobst Joseph von Thurn
phardt 60 All zum Chreutz , t[hue]t phardt 180

Herr Lasslo Kheretschin zw Cirkhwenä phardt 100
Hannsen Gessti zw loretschin phardt 60 (2)
Petter Radkhay zw Woschiacowina phärdt 50 vnnd dan Albeg 10 phärdt In den
Khlosst[er] Iwanitsch Auff d[er] Schcart, Idest ph[ärdt] 60
Sallay Tomasch beim herrn Obristen phardt 28

Item von härämiän, Erstlichen Janitscharn 50 zw Roß bey dem herrn Obristen,
Idest 50

Petter Sremetz Woywoda mit 28 haramiä zw Chopreinitz t[hue]t 28
Plauaz Margetitsch mit 50 haramiä zu Chopreynitz t[hue]t 50
Petter Khorontai mit 38 haramiä zu Sandt Jorgen Schloß t[hue]t 38
Räde Pribegg mit 48 haramiä zw Thopolouetz t[hue]t 48 (3)
Andreasch Khopiar mit 26 haramia zu Cierkhuennä t[hue]t 26
Nadi Lasslo mit 33 haramiä zum Chreutz t[hue]t 33
Anthal Khopinskhi mit 38 härämiä, Auch zum Chreutz t[hue]t 38
Rädhko Pribegg mit 48 harämiä, Auch zum Chreutz t[hue]t 48
Petritsch Draskhouitsch mit 33 haramiä zw Grädetz t[hue]t 33
Thomasch Schandrowuetz mit 38 haramiä, Auch zu Gradetz t[hue]t 38
Jurkho Wöyoftschanin mit 37 haramiä zu Iwänitsch Im Chloster t[hue]t 37
Jorg Lettalä mit 42 haramiä zw Iwanitsch Im flegh[en] t[hue]t 42(4)
Iwan Nouagkh mit 48 harämia Auch zu Iwanitsch Im flegkhen t[hue]t 48
Jurco Schcotscheuitsch mit 28 haramiä zw Sisseghk t[hue]t 28
Jörg Khapa mit 31 haramiä Auch zw Sisseghk t[hue]t 31
Niclousch Khostkhouitsch mit 34 haramiä zw Wißwar t[hue]t 34
Thomasch Preskhotschilouitsch mit 40 haramiä zu Sigeth t[hue]t 40
Iwan Wellikhi mit 30 harämia, Auch zu Sigeth t[hue]t 30
Hassän Woywoda mit 49 haramiä, Auch zu Sigeth t[hue]t 49 (5)
Petter Khlutschär mit 49 harämiä, Auch zw Sigeth 49
Item Besazung Warasdin, Sanndt Jorgen Schloß, Chopreintz, Agram, Hrasstou-
iz vnnd die Andern flegkh[en] dasselbst gegen Chostainouitz, Posst phardt,
Khuntschafftgelt, Extraordinari vnnd Paw Außgaben, Sambt dess herrn Obrisst[en]
vnnd All Ander Offizier vnd Beuellchsleuth Außthailung vnnd vnterhaltung
Mog bey dem herrn Khriegszallmeister In dem Musster vnd zallregist[er]n Auch
Chlerlich geschen werden
Dattum Warasdin den 29 Octobris A[nno] etc. Im 56. (6)

*Prilog 2. Sistematizacija podataka iz dvaju transkribiranih popisa**Signatura*

Graz, Steiermärkisches Landesarchiv, Laa. A. Antiquum XIV, Sch. 22, 1556/4, 1556-X, sd. – 1556-XI-sd; 1556/4, 1556-X-29 Warasdin

Podaci iz drugog popisa upisani su kurzivom.

1. Slavonska krajina			
1. 1. Štab			
Rang, namjena		Ime i prezime (poznate osobe ispisane su u pravilnom obliku)	Dvomjesečni iznos u talirima
Glavni zapovjednik Slavonske i Hrvatske krajine		Herr Hans Lenković	800
Upravitelj ureda zamjenika glavnog zapovjednika		Wallthausner von Wallterstain	80
Ratni savjetnik iz Koruške		Herr Veit von Hallegg zu Ratzenegg (sa 7 konja)	212
Ratni savjetnik iz Kranjske		Wallthausner Khazianner (s 8 konja)	228
Vojni blagajnik u Hrvatskoj i Slavonskoj krajini		Georg Peögl (s 12 opremljenih konja)	292
Zapovjednik vojnog tajništva		Daje se glavnom zapovjedniku	64
Popisivač (<i>Musterschreiber</i>)		Jacob Plochnner	20
Glavni vojni trubač		Hercäulus Erd	32
Glavni vojni bubnjar		Hanns	32
Ukupno 1. 1.			1760
1. 2. Poštanski konji			
Ime i prezime pošlara		Mjesto	Dvomjesečni iznos (taliri)
U izvorniku	Prevedeno		
Lucas Zellenge		Leoben	20
Ischtuan Pridoieuitsch	Ištvan Pridojević	Lendava	20
Ianusch Gusmitsch	Ivan Kuzmić	Varaždin	48
Ibann Medagkh	Ivan Medak	Lepoglava	20
Michel Schischko	Mihovil Šiška	Sveti Križ	20
Larennz Cornnitschitsch	Lovro Karinčić	Zagreb	30
Michel Guettlich	Michael Gütlich	Ptuj	24
Bartlmeo Fleischhagkher	Bartholomäus Fleischhacker	Maribor	24
Paull Diuiagkh	Paul Divjak	Landscha an der Mur	40
Veyth Plaschg		Radkersburg	18 (1,5 mjeseci)
Janusch Mälikhozi	Ivan Maliković (János Malakóczy)	Razkrižje	18 (1,5 mjeseci)
Petter Bambosch	Petar Bamboš	Prelog	18 (1,5 mjeseci)
Georg Tanngitsch		Letenye	15 (1,5 mjeseci)
Ukupno 1. 2.			315

1. 3. Obavještajci Ukupno				223 talira i 30 krajcara
1. 4. a Laka konjica				
Ime i prezime u izvorniku	Prevedeno	Broj konjanika	Mjesto (podaci iz drugog popisa)	Dvo-mjesečni iznos (taliri)
Herr Jacob Zägkhl na ime oca	Jakab Kövendi Székely na ime oca (Luka Zekel/Lukács Kövendi Székely)	100	Körmend	916
Herr Jacob Zägkhl	Jakab Kövendi Székely	100	Körmend	916
Herr Christoff Vngnad, <i>Freiherr</i>	Christoph Ungnad	100	Koprivnica	916
Herr Niclas Graff zu Serinn, Wann	Nikola Zrinski, ban	100	Csurgó	916
Petter Cästilampfi na ime Herr Jobst Josepha von Thurna	Petar Kaštelanović	60	Križevci	538
Herr Hanns Allapi	Ivan Alapić	60	Križevci	556
Herr Hanns Gessti		60	Lovrenčina	556
Niklas Bradatsch	Nikola Bradač	60	Križevci	556
Petter Radtkay	Petar Rattkay	60	Božjakovina (50)/Kloštar Ivanić, izvidnica (10)	556
Ibänn Margetitsch	Ivan Margetić	60	Koprivnica	556
Tomäsch Salbay		28	Kod glavnog zapovjednika	252
Lässlo Kherenntschini	László Kerecsényi (Kerečenji, de Kerechen)	100	Cirkvena	916
Herr Lucas Zägkhl, Freiherr zu Fridau, umjesto Sallay Clementa	Luka Zekel/Lukács Kövendi Székely	25	Berzence	225
Steffann Turözi		20	Ludbreg	180
Janusch Pekheri		20	Rasinja	180
Christoff Vnngnad, <i>Freyherr</i>	Christoph Ungnad	32	Varaždin, stara posada	288
Casper Gottall, hauptman zu sant Geörgen		30	Đurđevac (i još uzeti 30 iz Koprivnice za pojačanje)	236
Lässlo Rittschaun, hauptman zu Copeniz		30	Koprivnica	240
Kapetan Mannfredo Manüago i zastavnik konjičkih haramija Janusch od Nemez	--- / Januš iz Nijemaca			444

Ukupno 1. 4.				9943
1. 4. b. Teška (naoružana, oklopljena) konjica (prema drugom popisu)				
2 zastave		200	Verzej (Wernsee) i Ljutomer	
2 zastave		200	Radkersburg	
2 zastave		200	Fürstenfeld	
Ukupno 1. 4. b				600 konjanika
1. 5. a. Haramije				
Ime i prezime vojvoda		Broj haramija	Mjesto	Dvomjesečni iznos (taliri i krajcari)
U izvorniku	Prevedeno			
<i>Obrisst</i>	Glavni zapovjednik	50 janjičara na konju		
Lasslo Naig (Nadi Lasslo)		33	Križevci	190
Jeörg Khappä (Jörg Khapa)		31	Sisak	177
Petter Sremäz (Petter Sremetz)	Petar Sremac	28	Koprivnica	177
Rädtkho Prybeg (Rädhko Pribegg)	Radko Pribeg	48	Križevci	238
Plauez Margetitsch (Plauaz Margetitsch)	Plavac Margetić	50	Koprivnica	283
Petter Chorannthey (Petter Khorontai)		38	Đurđevac	213
Annthall Copinnsskhi (Anthal Khopinskhi)	Antol Kopinski	38	Križevci	254
Petter Traschkowitsch (Pettritsch Draskhouitsch)	Petrić Drašković	33	Gradac	187
Jurgkho Woiaffzänn (Jurkho Wöyftschanin)		37	Kloštar Ivanić	245
Jeörg Lettella (Jorg Lettalä)	Georg Lettella	42	Ivanić	281
Ibann Nouägkh (Iwan Nouagkh)	Ivan Novak	48	Ivanić	306
Räde Prybeg (Räde Pribegg)	Rade Pribeg	48	Topolovac	273
Tomash od Schanddrofza (Thomasch Schandrowuetz)	Tomaš od Šandrovca	38	Gradac	213
Jurgkho Sgottschewitsch (Jurco Schcoscheuitsch)	Jurko Skošević	28	Sisak	157
Anndreas Copiär (Anndreasch Khopiar)	Andraš Kopjar	26	Cirkvena	157

Niclos Cottsckhartüstch ili Frannz Tächi (Nicolusch Khostkhouitsch)	Franjo Tahy	34	Vizvar	197
Marco Blach	Marko Vlah			73 talira i 52 krajcara (3 tjedna, od 8. 11)
Mathiasch Märkhouitsch	Matijaš Marković			72 (3 tjedna)
Ukupno 1. 5. a				3693 talira i 52 krajcara
1. 5. b. Dodatni vojnici u Sigetu popisani u drugom popisu				
Thomasch Preskhotschilouitsch	Tomaš Preskočilović	40	Siget	
Iwan Wellikhi	Ivan Veliki	30	Siget	
Hassän Woywoda		49	Siget	
Petter Khlutschär		49	Siget	
1. 6. Troškovi tvrđavnih posada ¹				
Ime i prezime, funkcija		Namjena novca, broj i vrsta vojnika	Mjesto	Dvomjesečni iznos (taliri)
U izvorniku	Prevedeno			
Freiherr Christoff Vnngnad	Christoph Ungnad	Njemački i slavonski pješaci	Varaždin – dvorac	574
Casper Gottall, kapetan Đurđevca	Gašpar Gotal	Kapetanska plaća, plaća <i>Unterburggraffa</i> i 30 haramija	Đurđevac	207
Casper Gottall, kapetan	Gašpar Gotal	Kapetanska plaća i plaća 22 vratara i stražara	Đurđevac	212
Casper Gottall, kapetan	Gašpar Gotal	2 izviđača	Đurđevac	10
Lasslo Rüttschaun, kapetan Koprivnice		Kapetanska plaća, plaća <i>Unterburggraffa</i> i 30 haramija	Koprivnica	287
Lasslo Rüttschaun, kapetan		12 vratara i stražara	Koprivnica	72
Jeörg Strasser, kapetan Zagreba		Kapetanska plaća te plaća podređenih njemačkih i slavonskih pješaka	Zagreb	842 talira i 15 krajcara
Tomäsch Siberouitsch, vojvoda	Tomaš Siverović	Vojvodska plaća i plaća podređenih haramija	Hrastovica	195
Niclas Husäritsch, vojvoda	Mikula Husarac	Vojvodska plaća i plaća podređenih haramija	Hrastovica	194
Niclas Husäritsch	Mikula Husarac	Plaća za 2 izviđača	Hrastovica	16
Nicula Freilichobitsch i Gregor Elssenägkh, desetnici			Graduša	122

¹ *Besauzunngen.*

Mattiäsch Müttshabitsch i Jürgkho Copanitsch, desetnici			Svinica	186
Stüpann Dudo-lowitsch		Plaća za 2 izviđača	Svinica (?)	16
Steffann Drägouanitsch, desetnik			Prevršac	94
Jurgkho od Jasstawarschki na ime Mikule Husarca	Jurko iz Jastrebarskog		Jastrebarsko	92
Petter Mayritsch, desetnik, na ime Mikule Husarca			Widnica	62
Tomäsch Khrobiz, desetnik, na ime Mikule Husarca			Liješnica	62
Blasy Smogoritsch, desetnik			Komogovina	62
Mathiäsch Gerdäkhowitzsch, desetnik			Peternia (Jabukovac (?))	62
Nicula Husaritsch, u ime 2 izviđača	Mikula Husarac	2 izviđača	Steničnjak	16
Ukupno 1. 6.				3433 talira i 15 krajcara
1. 7. Puškari				
Ime i prezime		Mjesto		Dvomjesečni iznos (taliri)
Michel Paumgartner		Đurđevac		30 (1,5 mjeseci)
Paul Peödl		Đurđevac		20
Hanns Mor i Thoma Friess, uime Jacoba Plochnera, musterschreibera		Koprivnica		44
Hanns Chrafft		Križevci		20
Bartlmee Weiss, oružar		Varaždin		24
Hanns Stainmez		Varaždin		20
Jeörg Rächigkh		Varaždin		16
Hanns Püchshaimer		Varaždin		16
Banngrätz Posch		Varaždin		16
Jurco Chrainer		Varaždin		8 (samo studeni)
Hanns Schwertferber		Hrastovica		16
Lucaß Fux		Sisak		16
Ukupno 1. 7.				231
1. 8. Tamničari				
Caspar Mlineritsch, majstor tamničar, osobna i plaća pomoćnika				36
Ukupno 1. 8.				36

1. 9. Dodatni troškovi		
Iuraschinn Pribeg	Naknada za tajne dojave, iz troškova za savjetovanje glavnog zapovjednika (50 t)	58 talira i 20 krajcara
Herr Cristoff Vnngnad	Christoph Ungnad, za savjet i plaću <i>Burggraffa</i> Varaždina	120 talira za 6 mjeseci
Wallthausner Khazianner, Marttinn Jagetitsch, Petter Gerbobiz	Za uzdržavanje i dovođenje nekoliko haramija i kupovinu haramijskih zastava	8 talira i 30 krajcara
Wallthausner Khazianner, Andre Safferamitsch Burggraff iz Zagreba, Hanns Springer	Putni troškovi za odnošenje plaća u Hrastovicu prema nalogu zapovjednika te za odlazak u Komogovinu i <i>Petterniu</i> radi ispitivanja nekih desetnika	3 talira i 30 krajcara
Anndree Spindler	Za muštranje vojske u Hrastovici, Sisku i obližnjim mjestima	4 talira 51 krajcar
Seyfridt Närning	Prema posebnom popisu, plaća za prijevoz	37 talira i 10 krajcara
Ukupno 1. 9.		228 talira i 51 krajcar
UKUPNO SVE		19 864 talira 28 krajcara i 2 denara

Prilog 3. Kratki životopisi krajiških službenika

Alapić (Alapy, Alaphy), Ivan iz Velikog Kalnika (mađ. Nagykemlek), pripadnik ugarske plemićke obitelji nastanjene u Hrvatskoj od 15. stoljeća. Bio konjički kapetan u Križevcima, istaknuo se u bitkama 1542. kod Pešte, 1553. kod Velikoga Kalnika, 1557. u bici kod Sv. Jelene blizu Rakovca, 1558. pod Vinodolom i 1565. kod Obreške. Godine 1555. dobio titulu baruna, a 1560. imenovan privremenim slavonskim glavnim kapetanom. Umro 11. rujna 1567.

Bradač, Nikola, pripadnik plemićke obitelji Bradač s pridjevkom iz Ladomerca. *Hrvatski biografski leksikon* donosi vijest da je bio djelatan u Vojnoj krajini između 1552. i 1555., stoga nije nerazumno pretpostaviti da je u obrađenom popisu iz 1556. riječ o istoj osobi. Godine rođenja i smrti nepoznate.

Gotal, Gašpar (Caspar), pripadnik plemićke obitelji Gotal u Varaždinskoj županiji. Od 1543. do 1560. godine bio vlasnik Gotalovca, Završja i Vinice kraj Varaždina, a u Moravču posjedâ Bedenice i Šimunovca. Bio blagajnik pri utvrđivanju Zagreba i Siska 1552./1553. godine. U popisu iz 1556. spomenut kao kapetan Đurđevca. Godine rođenja i smrti nisu poznate, obitelj izumrla u 18. stoljeću.

Katzianer (Kacijaner), Baltazar, sin Ivana Katzianera. Uz Erazma Obrićana, kranjski staleži imenovali ga 1542. godine ratnim savjetnikom – čin pod kojim ga spominje obrađeni popis iz 1556. Prisustvovao oslobođenju Beča 1583. godine. Godine rođenja i smrti nisu poznate.

Kaštelanović, Petar stariji, rođen oko 1526., sin Ivana Kaštelanovića, kraljevskog blagajnika i kraljevinskog kapetana, te Barbare Ősi. Kralj Maksimilijan dodijelio mu barunat 1569. Iako ni u jednom službenom dokumentu nije označen kao kraljevski kapetan, tako ga oslovljava Franjo Tahy u pismu iz 1569. Prvom suprugom bila mu je Ana Bradač, kći Mirka Bradača, a drugom Ana Vesej. Umro 1570. ili 1571.

Keglević, Petar II. iz Bužina, hrvatski plemić rođen oko 1500. Istaknuo se u bici kod Jajca, od 1521. do 1522. jajački ban, a od 1522. do 1526. i kapetan konjaništva Jajca. Od 1530. do 1540. veliki župan varaždinski, od 1534. upravitelj opatije u Topuskom, a od 1533. do 1537. kraljevski povjerenik za Hrvatsku. Godine 1535. postao kapetan utvrde Bihać, pod svoje zapovjedništvo stavio i okolne utvrde na južnoj crti obrane. Od 1537. do 1541. hrvatsko-slavonski ban (do 1539. uz Tomu Nadasdyja). Uzaludno se trudio od kralja dobiti novčanu i vojnu pomoć za spašavanje i gradnju utvrda. Nakon gubitka obiteljskih posjeda kupio Kostel i Krapinu te zauzeo Čakovec protiv kraljeve volje (sukobi s Imreffyjima i Székelyima, kao i s krunom). Umro 1554. ili 1555.

Kérecsenyi (Kerencheni), Ladislav iz Kanyafolda, konjički kapetan u Slavonskoj krajini, od 1554. do 1556. sigetski kapetan, a od 1561. do 1566. kapetan Gyule. Oženio se s Katarinom Orlovčić i tako došao u posjed Sokolca koji su, zbog strateške važnosti, kraljevske vlasti privremeno preuzele i pridružile Bihaćkoj kapetaniji. U njegovu posjedu bio i Vinodol. U vlasništvu braće Kérecsenyi bila i utvrda u Cirkveni. Umro 1566.

Lenković, Ivan, hrvatski plemić. Sudjelovao u obrani Beča (1529), od 1530. vjerojatno zapovjednik konjaništva kranjskih državnih staleža. Od 1537. dozapovjednik Bihaćke kapetanije, od 1546. zapovjednik sveukupnih uskočkih postrojbi. Bio zamjenik vrhovnoga kapetana Hrvatske i Slavonske krajine od 1547. do 1556. Prema kraljevskom nalogu, 1553. izradio nacrt obrane hrvatsko-slavonskih granica. Sudjelovao u obrani Sigeta za prve opsade (1556). Podignuo Podbrežje (1557) i tvrđavu Nehaj (1558), obnovio utvrdu Senja. Od 1556. vrhovni kapetan Hrvatske i Slavonske krajine, s položaja kapetana zbog bolesti se povukao iduće godine. Umro 1569.

Pravoslavna obitelj **Margetić** na prostor Kraljevine Slavonije najvjerojatnije se doselila između 1542. i 1551., predvođena vojvodom **Ivanom Margetićem** (*Rascianus*), koji je zapovijedao s 49 konjanika. Isti Ivan Margetić (*Ibänn Margetitsch*) spomenut u popisu iz 1556. godine kao zapovjednik lake konjice u Koprivnici, ravnao šezdesetoricom konjanika. U popisu iz 1577. ponovno uvršten među značajnije vojskovođe. Njegov brat, **Plavac Margetić**, bio je harambaša. Prema popisu iz 1556., pod svojim zapovjedništvom u Koprivnici imao pedesetoricu haramija. Tri godine kasnije (1559) postao zapovjednikom lake konjice, i dalje u Koprivnici, ravnajući šezdesetoricom konjanika. Kralj Ferdinand III. 1646. obitelji dao plemićku povelju.

Pögl, Georg, rođen oko 1526., drugi sin Sebalda Pögl, štajerskog majstora kovača i proizvođača oružja koji je nosio titulu *Freiherr von Reifenstein [und Arberg]*, i Cordule von Herberstein. Vjerojatno sveučilišno obrazovan, oženio se s Helenom, kćeri Luke Székelyja. Preminuo 11. ožujka 1557. Loza po muškoj liniji izumrla u 16. stoljeću.

Ráttkay (Ratkaj), Petar II. iz Velikog Tabora (mađ. Nagytabor), pripadnik hrvatske magnatske obitelji ugarskog podrijetla. Bio izaslanik zagrebačkog kaptola, 1559. Ferdinand I. Habsburški dodijelio mu barunat, a Rudolf II. Habsburški potvrdio mu plemstvo i grb 1578. u znak zahvale za službu u Vojnoj krajini. Pradjed hrvatskog povjesničara Jurja Ratkaja. Umro 1586.

Székely (Zekel, Zäckl, Sekelj), Jakov, rođen 1530., sin Luke Székelyja. Bio zapovjednik nad konjaništvom u utvrdi Đurđevac, a zajedno s Veitom von Halleggom poslanik hrvatskih sabornika nadvojvodi Karlu u Sabor u Varaždinu 1578. Prvom mu je suprugom bila Sofija von Herberstein, a drugom Margareta Erdödy. Umro 1583.

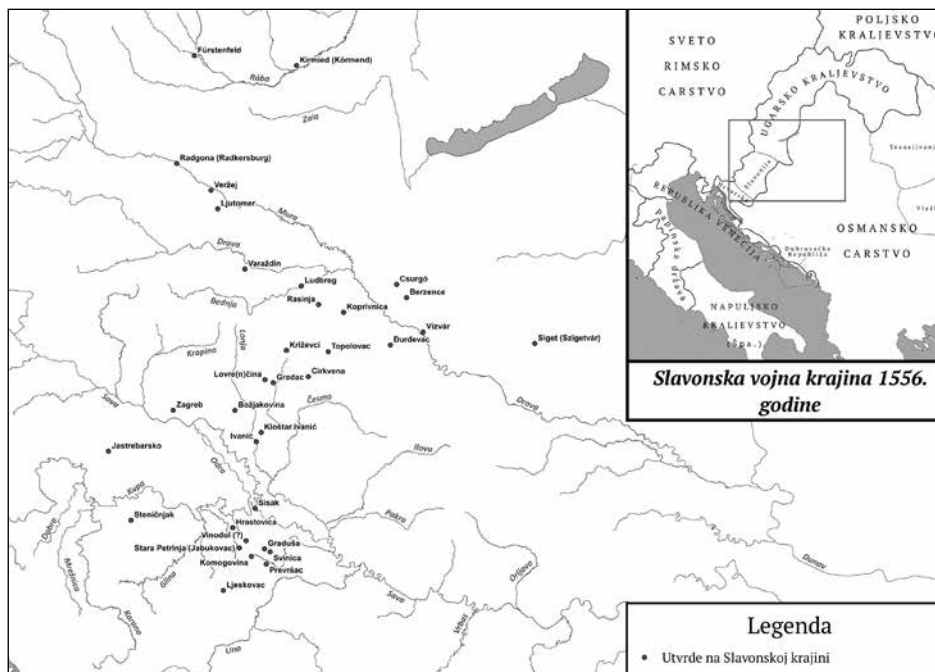
Székely (Zekel, Zäckl, Sekelj), Luka iz Kövenda, pripadnik hrvatske plemićke obitelji podrijetlom iz Erdelja, barun Ormošda, od 1544. kapetan Đurđevca, Proda-vića i Koprivnice. Bio predstojnik slavonske tridesetnice te tako i član kraljevskog povjerenstva za obnovu zagrebačkih utvrda, uz to kapetan kraljevske vojske u Slavoniji, hrvatski ban, a od 1567. do 1568. i glavni kapetan Hrvatsko-slavonske krajine. Godine 1536. oženio se s Katarinom Imreffy te tako stekao Kostel i polovinu posjeda Krapine (sporovi s obitelji Keglević). Umro 1568.

Ungnad, Kristofor (Krstó) iz Sonnegga, sin Ivana Ungnada. Bio varaždinski župan i kapetan varaždinske tvrđave. U njegovu posjedu bili su i Samobor te utvrda u Drnju koja se nalazila pod koprivničkim kapetanom. Zapovjednik pokretnog konjaništva na slavonskoj granici (uz Tomu Salaja), već 1557. istaknuo se porazivši pod Koprivnicom osmansku akindžijsku postrojbu. Bio vrhovni egerski kapetan, a od 1578. do 1583. i hrvatsko-slavonski ban. Bio u sukobu s najmoćnijim plemićkim obiteljima u Kraljevstvu pa se uglavnom oslanjao na potporu srednjeg i nižeg plemstva.

von Hallegg zu Ratzenegg, Veit iz mjesta Hallegg kod Ratzenegga, koruški plemić, rođen 1527., podrijetlom iz vojne obitelji. Od 1554. do 1558. godine zapovjednik izravno podređen Ivanu Lenkoviću, glavnom zapovjedniku Hrvatske i Slavonske krajine. Od 1559. do 1568. zamjenik zapovjednika Slavonske krajine, a od 1568. pa do 1589. godine glavni zapovjednik Slavonske krajine. Sjedište mu je bilo u Varaždinu. Umro 15. travnja 1589.

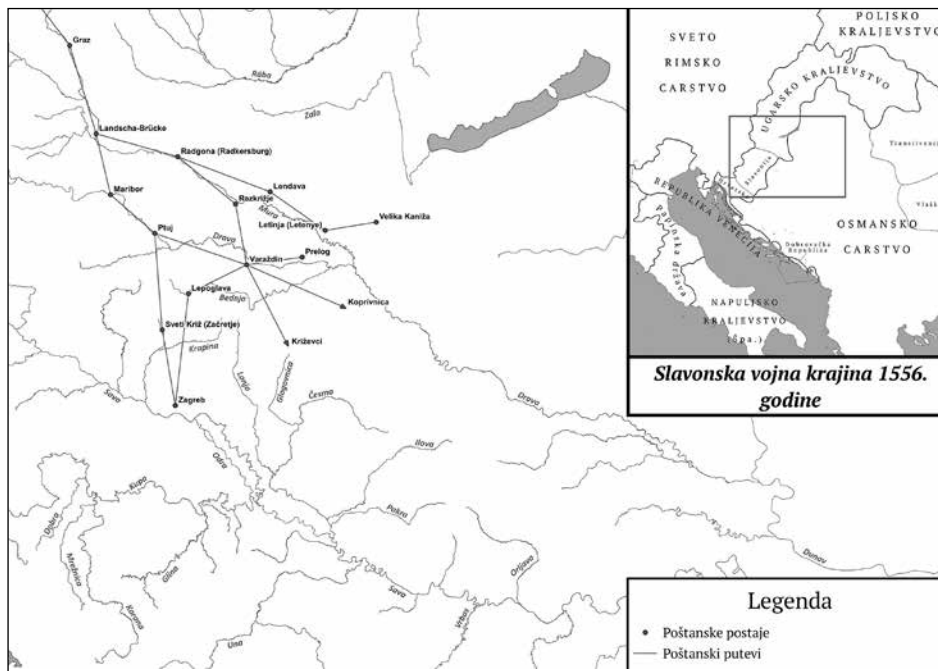
von Wallterstein, Wallthausern, najvjerojatnije pripadnik plemićke i grofovske obitelji Walderstein/Walterstein (nema pouzdanih podataka). Obitelj, inače nje-mačkog podrijetla, 1494. godine od cara Maksimilijana Habsburškog u posjed dobila feud Račice u Istri.

Zrinski, Nikola IV., hrvatski plemić. Sudjelovao u opsadi Beča (1529), 1539. dao pogubiti Ivana Katzianera. Ženio se dvaput, prvi put s Katarinom Frankapan (time sklopio baštinski ugovor s ozaljskom granom Frankapana), a drugi put s Evom von Rosenberg. Od 1542. do 1556. bio hrvatskim banom. Za primirja 1554. na dvoboju izazvao bosanskog pašu Muhameda. Branio Siget za prve opsade (1556), 1557. postao kraljevskim tavernikom. Bio kapetan Sigeta (1561. – 1566) i zapovjednik Prekodunavske granice (1563. – 1566). Poginuo braneći Siget 1566.

Slika 1: Karta krajiških utvrda Slavonske krajine 1556. godine²⁸

²⁸ Karta utvrda. Izradili Filip Šimunjak i Petar Hegedić na temelju obrađenih popisa. Za političku kartu 1556. godine korišteno: http://www.ieg-maps.de/mapsp/mappEu555_Serie2.htm (posjet 21. 10. 2019).

Slika 2: Karta krajiške pošte u Slavenskoj krajini 1556. godine²⁹

²⁹ Karta pošte. Izradili Filip Šimunjak i Petar Hegedić na temelju obrađenih popisa. Poštanska veza prema Velikoj Kaniži ne spominje se u krajiškom popisu, no dokaze o njezinu postojanju pronašao je Andrej Hozjan (kralj Ferdinand bio je prisutan tih mjeseci u zaleđu sukoba, a u listopadu boravio je i u samoj Kaniži te je svakako htio imati dobre poštanske veze do bečkog dvora pa i do Požuna, usp. Hozjan 2017: 53). Na popisu ne spominje se niti poštanska linija prema Sigetu, za koju znamo da je sigurno postojala nekoliko godina kasnije, no za sada nemamo čvrstih dokaza da je linija postojala 1556. godine te stoga nije ucrtana. Za političku kartu 1556. godine korišteno: http://www.ieg-maps.de/mapsp/mappEu555_Serie2.htm (posjet 21. 10. 2019).

Bibliografija

Arhivski izvori

Graz, Steiermärkisches Landesarchiv

Laa. A. Antiquum XIV, Sch. 22, 1556/4, 1556-X, sd. – 1556-XI-sd

Laa. A. Antiquum XIV, Sch. 22, 1556/4, 1556-X-29 Warasdin

Laa A. Antiquum XIV Militaria, 1577-VIII-24-Warasdin

Izvori i literatura

BEDENKO, Vladimir. 1993. Urbanistički razvoj Križevaca do sredine 19. stoljeća. U *Križevci: grad i okolica*, ur. Anđelko Badurina, Žarko Domljan, Miljenka Fischer, Katarina Horvat-Levaj, 73-92. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu.

BOJNIČIĆ, Ivan. 1899. *Der Adel von Kroatien und Slavonien*, sv. 4: *J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch*. Nürnberg: Bauer & Raspe.

COFEK, Danijela, Nataša ŠTEFANEC. 2011. Vojnokrajiške institucije u praksi: Slavonska krajina 1578. godine. *Podravina* 10/19: 5-44.

HOZJAN, Andrej (ur). 2002. *Pošta sjeverozapadne Hrvatske*. Zagreb – Varaždin: Hrvatske pošte, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.

HOZJAN, Andrej. 2009. Varaždinska vojnopoštna postaja in poštarji v 16. stoletju. U *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina: 1209. – 2009.*, ur. Miroslav Šicel, Slobodan Kaštela, 263-276. Varaždin: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Zavod za znanstveni rad, Grad Varaždin, Varaždinska županija.

HOZJAN, Andrej. 2010. Lukas Székely/Zekel de Kövend, Freiherr von Friedau, 1500-1574/1575. *Rutengänge, Studien zur geschichtlichen Landeskunde* 54: 153-168.

HOZJAN, Andrej. 2017. *Prve pošte i poštarji kontinentalne Hrvatske. Postanak i djelatnost vojnokrajiškog poštanskog sustava na području između Kupe i Mure do 1606. godine*. Varaždin – Zagreb – Maribor: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Zavod za znanstveni rad, Filozofski fakultet – Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije, Univerza v Mariboru – Filozofska fakulteta.

JURKOVIĆ, Ivan. 2003. Klasifikacija hrvatskih raseljenika za trajanja osmanske ugroze (od 1463. do 1593). *Migracijske i etničke teme* 19/2-3: 147-174.

JURKOVIĆ, Ivan. 2004. *The Fate of the Croatian Noble Families in the Face of Ottoman Advance*. Ph.D. diss., Central European University.

KASER, Karl. 1997. *Slobodan seljak i vojnik: povojačenje agrarnog društva u Hrvatsko-slavonskoj Vojnoj krajini (1535-1881)*, sv. 1-2. Preveo Josip Brkić. Zagreb: Naprijed.

KRUHEK, Milan. 1995. *Krajiške utvrde i obrana Hrvatskog Kraljevstva tijekom 16. stoljeća*. Zagreb: Institut za suvremenu povijest.

LASZOWSKI, Emilij. 1923. *Gorski kotar i Vinodol – dio državine knezova Frankopana i Zrinskih: mjestopisne i povjesne crtice*. Zagreb: Matica hrvatska.

LAZANIN, Sanja. 2004. *Priručnik iz njemačke paleografije*. Zagreb: TIPEX.

- LAZANIN, Sanja, Nataša ŠTEFANEC. 2000. Habsburg Military Conscription and Changing Realities of the Triplex Confinium (16th – 18th Centuries). U *Constructing Border Societies on the Triplex Confinium*, ur. Drago Roksandić, Nataša Štefanec, 91-116. Budimpešta: Central European University.
- LOPAŠIĆ, Radoslav. 1884. *Spomenici hrvatske Krajine*, knj. 1.: *Od godine 1409. do 1610.* Zagreb: Academia scientiarum et artium Slavorum meridionalium.
- LOPAŠIĆ, Radoslav. 1885. Prilozi za poviest Hrvatske XVI. i XVII. vieka iz štajerskoga zemaljskoga arhiva u Gradcu. *Starine JAZU XVII*: 151-232.
- LOPAŠIĆ, Radoslav. 1887. Prilozi za poviest Hrvatske iz XVI. i XVII. vieka iz štajerskog zemaljskog arhiva u Gradcu. *Starine JAZU XIX*: 1-80.
- LOPAŠIĆ, Radoslav. 1890. *Bihać i Bihaćka krajina: mjestopisne i poviestne crtice: sa jednom zemljopisnom kartom i sa četrnaest slika.* Zagreb: Matica hrvatska.
- LOPAŠIĆ, Radoslav. 1895. *Oku Kupe i Korane – mjestopisne i povjestne crtice: sa dva-deset i tri slike i jednom zemljopisnom kartom.* Zagreb: Matica hrvatska.
- MAČEK, Pavao, Ivan JURKOVIĆ. 2009. *Rodoslov plemića i baruna Kaštelanovića od Svetog Duha (od 14. do 17. stoljeća).* Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje.
- MESIĆ, Matija. 1866. *Život Nikole Zrinjskoga, sigetskoga junaka.* Zagreb: Matica ilirska.
- PÁLFFY, Géza. 1995. A Magyarországi és délvidéki végvárrendszer 1576. és 1582. évi jegyzékei. *Hadtörténelmi Közlemények* 1: 114-185.
- PÁLFFY, Géza. 1997. Kerületi és végvidéki főkapitányok és főkapitány-helyettesek Magyarországon a 16-17. században. *Történelmi szemle* 2: 257-287.
- PÁLFFY, Géza. 1999. A bécsi udvar és a magyar rendek a 16. században. *Történelmi Szemle* 3-4: 331-367.
- PÁLFFY, Géza. 2001. A törökellenes határvédelmi rendszer fenntartásának költségei a 16. század második felében. *Studia Agriensia* 22: 183-220.
- PÁLFFY, Géza. 2002. Die Türkenabwehr in Ungarn im 16. und 17. Jahrhundert – ein Forschungsdesiderat. *Anzeiger der philosophisch-historischen Klasse* 137: 99-131.
- PÁLFFY, Géza. 2003a. A Bajcsavárig vezető út: A Stájer rendek részvétele a dél-dunántúl Törökellenes határvédelmében a XVI. Században. *Különlenyomat a hadtörténelmi közlemények* 116: 463-504.
- PÁLFFY, Géza. 2003b. Türkenabwehr, Grenzsoldatentum und die Militarisierung der Gesellschaft in Ungarn in der Frühen Neuzeit. *Historisches Jahrbuch* 123: 111-148.
- PÁLFFY, Géza. 2004. Kriegswirtschaftliche Beziehungen zwischen der Habsburgermonarchie und der ungarischen Grenze gegen die Osmanen in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts: Unter besonderer Berücksichtigung des königlichen Zeughauses in Kaschau. *Ungarn Jahrbuch: Zeitschrift für interdisziplinäre Hungarologie* 27: 17-40.
- PETRIĆ, Hrvoje. 2016. Iz najstarije povijesti Srba u Podravini. *Podravina* 15/30: 199-212.
- SIMONITI, Vasko. 1991. *Vojaška organizacija na Slovenskem v 16. stoletju.* Ljubljana: Matica slovenska.
- SZABO, Gjuro. 1920. *Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji.* Zagreb: Matica hrvatska.

- ŠTEFANEC, Nataša. 2001. *Heretik Njegova Veličanstva. Povijest o Jurju IV. Zrinskom i njegovu rodu*. Zagreb: Barbat.
- ŠTEFANEC, Nataša. 2005. Demographic Changes on the Habsburg-Ottoman Border in Slavonia (c. 1570-1640). U *Das Osmanische Reich und die Habsburger Monarchie in der Neuzeit. Akten des internationalen Kongresses zum 150-jährigen Bestehen des Institut für Österreichische Geschichtsforschung*, ur. Marlene Kurz, Martin Scheutz, Karl Vocelka, Thomas Winkelbauer, 551-578. Beč – München: R. Oldenbourg Verlag.
- ŠTEFANEC, Nataša. 2011. *Država ili ne. Ustroj Vojne krajine 1578. godine i hrvatsko-slavonski staleži u regionalnoj obrani i politici*. Zagreb: Srednja Europa.
- ŠTEFANEC, Nataša. 2014. Osmanski zapovjednici i struktura osmanske i habsburške vojske na hrvatskom dijelu krajišta (prema špijunskim izvješćima iz 1570-ih). U *Ascendere historiam. Zbornik u čast Milana Kruheka*, ur. Marija Karbić, Hrvoje Kekez, Ana Novak, Zorislav Horvat, 209-228. Zagreb: Hrvatski institut za povijest.
- VARGA, Szabolcs. 2015. *Studije o povijesti Sigeta i obitelji Zrinski u 16. stoljeću*. Szigetvár: Szigetvári Várbaráti Kör, Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola, Pécsi Egyháztörténeti Intézet.

The October-November 1556 military frontier payrolls: A contribution to the study of early military frontier history

The paper features transcripts of the October-November 1556 Military Frontier (*Vojna krajina*) payrolls, a table systematising the data found therein, and a brief introductory study. The study provides information on “Bulwark of Europe” and the documents analysed, and a comprehensive list of works dealing with the inception of the Military Frontier. It also briefly examines the power structures, ethnic make-up and the possibility of upward social mobility on the Military Frontier. Fortresses extant in 1556 are also listed.

Key words: Military Frontier, Slavonian Military Frontier, Croatian Military Frontier, military payrolls, Early Modern period, 1556

Ključne riječi: Vojna krajina, Slavonska vojna krajina, Hrvatska vojna krajina, krajiški popisi, rani novi vijek, 1556.

Petar Hegedić
phegedic@ffzg.hr

Marta Jurković
majurkovi@ffzg.hr

Nikola Ostožčić
nostojic@ffzg.hr

Filip Šimunjak
fsimunja@ffzg.hr

Studenti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI

51

BROJ 2

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line through them, followed by the word 'press' in a lowercase sans-serif font.

ZAGREB 2019.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 51, broj 2

Izdavač / Publisher
Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher
Vesna Vlahović Štetić

Glavni urednik / Editor-in-Chief
Inga Vilogorac Brčić

Izvršni urednik / Executive Editor
Kornelija Jurin Starčević

Uredništvo / Editorial Board
Jasmina Osterman (stara povijest/ancient history), Trpimir Vedriš (srednji vijek/medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Željko Holjevac (moderna povijest/modern history), Tvrtko Jakovina (suvremena povijest/contemporary history), Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest/microhistory and local history),
Zrinka Blažević (teorija i metodologija povijesti/theory and methodology of history)

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Council
Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko Bratož (Ljubljana), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki (Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Vladan Gavrilović (Novi Sad), Alojz Ivanišević (Wien), Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz), Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj), Nade Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd), Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

*Izvršni urednik za tuzemnu i inozemnu razmjenu /
Executive Editor for Publications Exchange*
Martin Previšić

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant
Dejan Zadro

Adresa uredništva/Editorial Board address
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120191

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year

Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at
Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“
<http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>

Financijska potpora za tisak časopisa / The Journal is published with the support by
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS, ERIH PLUS, Emerging Sources Citation
Index - Web of Science

Naslovna stranica / Title page by

Marko Maraković

Grafičko oblikovanje i računalni slog / Graphic design and layout

Marko Maraković

Lektura / Language editors

Samanta Paronić (hrvatski / Croatian)

Edward Bosnar (engleski / English)

Tisak / Printed by

Tiskara Zelina, Sv. Ivan Zelina

Naklada / Issued

200 primjeraka / 200 copies

Ilustracija na naslovnici

Muza Klio (Alexander S. Murray, *Manual of Mythology*, London 1898)

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrcak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*